

T 660

Consideratien vande Vrede in Nederlandt gheconcipeert/

Anno 1608.

Doorlogh nootlijc aenbaert/wert daerom geboert/ op hope datme eyndelijck enen goeden Vrede become.

De selve can getroffen werden/ten weder zijden/by Partijen door eenē langduerighe ende costelijche Doorloghe ghevoert / ende de Conditien door tusschen comen van nabuyzige Princen in billichheyt besproken/ de selve daer voren belovende/connen ghehouden werden.

Philippus de tweede van dien naem/Coninc van Spaegnen/die hem van zijn Nederlanden ten hoogsten geoffenceert ineynde/is der Werelt overleden.

Philippus de derde/zijn Zone/nopt vande selbige gehult of be-edicht/wert geacht billicher te sullen connen handelen merre vereenichde Provintien/door den Aertshertoghe van Oostenrych Albert/ende Clara Eugenia.

Ghelijck een goede Vrede t'meest goet is/so is een versierde Vrede t'meeste quaet.

Doorloghe oock is gheruster/ dan een twijfelachtighe ende twistighe Vrede.

t'Ghelt wert door den Opere ofte Toetsteen beproeft: een valsche Vrede die can niet dan door het ontdekken des bedrochs/ ende t'verderf der bedrogheuen gheprobert werden.

Is te merken dat de vereenichde Provintien niet gheacht werden vanden Spaegnaert soo by in zijn Landt/ als de Coninghen van Brancrgjck ende Engelandt.

Noch dat zy de Coninghen ghelijck zijn in Authoziteydt/Macht/ende vastheyt van Regieringhe.

Dat de Aertshertoghen twijfelachtighe Achten gheben/dat een Vassael zijnen Coninck niet verbin.

Dat de voorsz. Provintien / door naot/ of bedroch/ als zy in rust zijn/t'censghen tijden vanden Spaegnaert connen overvallen werden.

t'Is niet waerschijnlich/dat een machrich ende ambitieus Coninck/ en een hovaerdich volck/ die t'zgneu grooten costen de nabuyzige Coningen soecht te verstozen/

verstooren/zijn recht verlaten sal/teghen de Provintien di dooz recht van erf-
fens de zijne vermepnt/sonder welcke/den lijn ende Zee by wese/nde/hy an-
dere Coninghen niet en can beoogloghen.

Of zijn wyake laten sal tegen die/welcke/als hy met een wter te ambitie tot
een Monarchie tendeerde/hem den wech gesloten hebben/in welker Oorloge
hy boven de drie hondert duysent Soldaten/ende boven de 400. Millioenen
Croonen schade ghedaen heeft.

Of dat hy tot nadeel vande Spaensche Inquisitie de voorsz. Provintien
byjhepdt van Religie toe laten sal.

Hem is hy het Constantische decreet toegelaten in alle occasien/bedrach ende
noot/zijn belofte te breken/sulcx eenige Spaegniaerden hebben geschreven int
Jaer 1581. ende gheconferreert.

Exempelen van ontrouwe zijn in die van Granaden/ende van Don Johan
van Oostenryck inde Oede van Gent.

Den Admirant van Arragon/by zijn antwoorde den Velen van Cimmerie
ghegheven / dat hy aen gheen beloften ghehouden was / mocht hy slechts den
Coninc een dienst doen / bewijst wat men sulche gelooften sal / die geronsirmeert
by den Confessionarissen/ende de absolutie gheiovende / meer s'Conincs dienst
achten/dan hare ghegheven trouwe ofte eedt.

Alsomen vanden Spaegniaerdt niet hondtichs verhoppen mach / so waer te
beduchten den Oede te ghedijen tot wisse schade.

Een Stadt den Opandt de Oor bledende/wert gheloost alreede gewonnen;

De swackste met de sterckste bechtende / verliest gemeenlijc/also oock de een-
houdighe verstaen niet des Opandts list / noch hun perijckel.

t'Gemeen Volk dooz lange Oorloge vermoept/dooz Oede gelockt/sal be-
ker den Opant yet ongelijcx toestaen/dan weder tot de wapenen loopen: onse-
ker van haer gelegentheyt/sal onbedachtelick betrouwen de naechte woorden
der gener welcke haer Oorzouderen mette wterste wzeetheydt tot de wapenen
ghedwonghen hebben.

Is te considereren of nu den Spaegniaerdt ootmoedich int handelen / niet
hovaerdich werden sal/bedrighende hy interpellatie. Of niet de Gaderlagen
by velen gedelibereert/hen niet sullen bekent ghemaecht werden / ja ooc eenige
by hun gewonnen ende ghecozruinpeert/wech vlieden sullen?

Of niet t'gemoet des volcx/afgekeert vande Oorloge/de sozge huns selfs/
ende de ghoneene Schatkiste niet verminderen en sullen.

Den

Den Spaegntlaert t'zijne soeckende / sal zyn Rijk wt d' Inden volle / De bereenichde Probindten stil staende.

Der selver Inwoonders traech gheworden zijnde / sullen vande Oorloghe versichcken.

Den Spaegntlaert onder preterre van wtlandsche Oorloge / soude mogen de onboozsichtighe ende onberepde met Oorloghe overvallen.

Almen dan toe vlucht moet nemen aen wtseemsche Soldatē / is te beduchten die te laet comen souden.

De bereenichde Probindten zijn rijk / maer haren schat can in Oorloge eer versamelt ende vermeerderet werden dan in Vrede / Want door Vrede wert den ghemeenen schat vermindert / ende daer na de Garnisoenen ghefrustiert van hare Soldijē / werden te snooder.

Tusschen de Probindten ende inde Probindten connen tweedzachten gesaeyt werden / by de wtghelaten Jesuyten / ende Pausche Priesters / Ende qualijck salmen dese ongemacken connen wederstaen / om de swachheyt der Regieringe by de bereenichde Nederlanden die seken zijn / alle ende elck bisonder verschepden in Regieringhe / ende wetten / ende verschepden in ghewoonten.

Sp hebben wel om de wtterlijcke vrees tot noch toe in forme van Republijcke eendzachtich bestaen / maer de selve gheweert / conde haestelijck met groot profijt ende hope vanden Opandt tot eene Anarchie vervallen.

Want also sonder volcomen authoriteyt ende goede orden in Deliberatien / alles tot elcke besondere Probindie zyn te refereren / souden de decreten ter defensie te late comen / en ter wylten men te rancē deliberceert / conde veel verlore gaen.

De verschepden gelegentheyt der Probindten / baert ter defentie verschepden respecten / d'een willende ter Zee / d'ander te Lande gheschieden.

Hier door wassen tusschen den Probindten de tweedzachten / ende inden Opandt de Conzacie.

d'Oost-Indische vaert heeft tot noch toe den bereenichde Probindten groot profijt ende eere ghebracht / ende den Opandt groot verberst / selvighe was ooc vande West-Indische te verwachten.

De Navigatie op Vrankrijk ende Engelandt zijn weynich profijtich / Op Spaegnen ende Italien vol perijckels / welke t'allen tijden verhindert can werden door aenhaling der Schepen / Coopmanschappen ende Schippers.

De Enghelsche Cooplieden claghen / dat zy / gheduyzende den Vrede / meer schade gheleden hebben als by d'Oorloghe / de schade gerekent op vier hondert duysent ponden Enghelscher Munte.

A g De

b
f
1
De Cooplieden der Provincien staende onder t'gebleet vanden Coninc ende
Aertshertoghe/ gaende naer Hispanien ende Italien/ sonder Conhop/ vry van
Contributien ende allen beletselen/ connen trecken wt de vereenichde Neder-
landen vele Cooplieden.

Ende die gewoon waren op Oost-Indien te handelen/ wt vreesse der Spaeg-
niaerden/ souden misschien de Nederlanden verlaten/ om haeren handel elders
verscherder te dighen.

D'Aertshertoghe zijn Tollen ende Contributien besnijdende/ soude insghelijc
tot haer connen trecken/ wt de vereenichde Provincien vele Inwoonders/
welcke tot betalinghe der schulden nootlich sullen beswaert blijen.

Ende als de Schakiste verlaten sal de Provincien daerinnē neringe pleecht/
sallen d'andere niet haer onderstant niet connen te bate, comen.

Dach wert gemenst/ so de Aertseringe/ ende politijcke Orden niet behoor-
like oorden werden geconstitueert inde vereenichde Provincien/ Insgelijc de
Commercie so in Oost-Indiē als in West-Indien werde geïnstituert/ dat de
selvige/ gesteunt op Godt ende der goede saecke/ de gewoone contributien ghe-
continueert/ en Onderstant der naburijge Provincien/ den last der Oorlogen ver-
moghen te dighen/ ende een goet eynde der selver verhoppen.

Entlick de Zee ons ende onse Naburjen vry behoudende/ connen de Spane
veel afbreuck doen/ ende inden toom houden/ gelijck blyckt dat de Gallioenen
des Conincs connen ghewonnen werden. Sulcx datmen niet meerder vrucht/
er ende verskertheit/ sal connen vrede maken.

